Rede van de voorzitter van het gewest Zeeland van „Humanitas", mr N. Bolkestein, bij de opening van de propaganda-vergadering op Zaterdag, 10 November 1951, te Goes.

Evenals vele andere verenigingen heeft „Humanitas" behalve een nationale en een plaatselijke ook een provinciale organisatie. Deze wil ook eens naar buiten optreden. De belangstelling is niet zo groot. Het is moeilijk, deze voor „Humanitas" te wekken, overal in den lande, maar speciaal in Zeeland. „Humanitas" betrekt haar leden en belangstellenden uit de groepen der buitenkerkelijken en vrijzinnig-protestanten. Deze groepen zijn kleiner dan die der rooms-katholieken en orthodox-protestanten.

Politiek behoren de buitenkerkelijken en vrijzinnig-protestanten tot drie partijen, de VVD, de PvdA en de CPN. Met de communisten wenst „Humanitas" geen enkele relatie te onderhouden. Politiek is er wel enige tegenstelling tussen VVD en PvdA. Dit maakt de samenwerking op sociaal terrein op levensbeschouwelijke basis wat moeilijk. In de practijk vindt „Humanitas" haar aanhangers vooral in de kringen der PvdA. Maar gelukkig leert de ervaring, dat er een toenemende belangstelling is bij de politiek andersdenkenden. Bij de oude socialisten leefden ten aanzien van sociale vraagstukken drie gedachten: in een toekomstige socialistische maatschappij is sociaal werk vrijwel niet meer nodig; voor zover het nog nodig is, is het de taak van de overheid om dit werk te doen; doet de overheid het om een of andere reden niet, dan kan het het beste gebeuren door een neutrale organisatie. Geleidelijk aan is ook in deze kring het negentiende-eeuwse cultuuroptimisme verdwenen. Men ziet bovendien wel in, dat de overheid niet alles kan doen en ook niet altijd de meest aangewezene is. En ook al zou men het willen, het gebeurt niet, omdat de meerderheid van het volk geen voorstander is van een grote overheidsbemoeiïng op dit terrein.

Over de grondslag, waarop het sociale werk moet worden gedaan, is nog wel verschil van mening. Socialisme is geen levensbeschouwing. Moet nu de basis neutraal of humanistisch zijn? Vaststaat, dat, wanneer men er van uitgaat, dat sociaal werk niet door de overheid wordt gedaan en niet door neutrale organisaties, de levensbeschouwelijke basis de voorkeur verdient boven de politieke.

In Nederland wordt veel gepresteerd door de kerken en de kerkelijke organisaties. Moeten wij de wijze, waarop zij het werk doen, als voorbeeld nemen? In sommige opzichten wel, met name de grote opofferingsgezindheid in deze kringen. In andere opzichten niet. Het werk is naar den aard daarvan en naar kerkgenootschap erg versnipperd. Voorts bestaan er in deze kringen nog veel psychologisch- en sociologisch-verouderde opvattingen en methoden. „Humanitas" is kleiner en armer, maar doet in principe alle sociaal werk. Zij zal gebruik maken van wat de wetenschap leert.

„Humanitas" voert, evenmin als het Humanistisch Verbond, ooit een antigodsdienstige actie. Zij erkent de kerken en haar werk volledig in hun waarde. Zij richt zich uitsluitend tot hen, die reeds bij haar horen. Deze groep is nog betrekkelijk klein, maar zal blijven groeien. Het is nodig hen, die de band met de kerk verbreken, op te vangen. Ideologisch kan dit geschieden door het Humanistisch Verbond — waarmede „Humanitas" geen officiële band heeft, maar wel een goede verstandhouding — en practisch-sociaal door „Humanitas". Onze verhouding met de overheid en de kerken is steeds goed. Er is een wederzijds respect.

„Humanitas" staat nog aan het begin, maar de situatie ligt zo, dat deze vereniging een der grootste en belangrijkste in den lande kan worden.

VAN MAANEN'S
ZIEKENHUIS- EN BEDRIJFSKLEDING

Leverancier van Uniformkleding voor de Gezinsverzorging in Nederland.

Prijslijst

Japonnen groen maat 40/42	*f* 13,90
„ „ „ 44	*f* 14,30
„ „ „ 46	*f* 14,70

Schorten in 4 kwaliteiten

Prijzen voor de maat 40: *f* 5,25, *f* 5,90, *f* 6,70, *f* 7,25 met een kleine stijging per maat.

Groen-ruit-schortjes per stuk *f* 2,80. Kragen *f* 1,–, *f* 0,75, Manchetten *f* 0,75 per paar. Japonstof per meter, 120 cm breed, *f* 4,37.

1e Helmersstraat 167–169, AMSTERDAM. Tel. 84089.

f 15,- bij contant

GEHEIMHOUDING IN DE VOORLICHTING

Ofschoon de bijdragen, resp. van de heer Roersch en mr Van Dullemen, enige tijd geleden in dit blad verschenen, geen van beide in het bijzonder betrekking hebben op de problemen, waar de voorlichtingsambtenaar voor kan komen te staan bij de uitoefening van zijn taak, wordt dit punt in de twee artikelen wel aangeroerd. De eerste schrijver stelt zich daarbij op het standpunt, dat de voorlichter, werkend in opdracht van de Justitie, tot taak heeft een objectief verslag te geven, hetgeen volgens hem met zich brengt, dat hij alle gegevens, die hij tijdens het onderzoek heeft verzameld, ook daarin moet vermelden. Ook voor de tweede schrijver bestaat hier blijkbaar geen probleem; hij is eveneens van mening, dat de voorlichter al zijn gegevens in het rapport moet opnemen. Merkwaardigerwijs voeren beiden als argument voor hun mening aan, dat de relatie tussen voorlichter en verdachte een veel minder nauwe en intensieve is dan die tussen de toezichthouder en zijn cliënt.

Het wil mij voorkomen, dat tegen deze opvattingen ernstig bezwaar gemaakt moet worden, omdat zij blijk geven van een te beperkte visie op het werk van de voorlichter. Beide schrijvers gaan uit van een m.i. reeds geruime tijd door de practijk achterhaalde zienswijze, waarbij van de voorlichter niet meer verlangd werd dan een meer of minder goed gesystematiseerde opsomming van feitelijke omstandigheden.

De moderne rapportage-techniek behelst echter zeer veel meer en houdt zich o.m. intensief bezig met de persoonlijkheid van de verdachte. Dit schept de noodzaak van een geheel andere wijze van benadering, waarbij wel degelijk, als dit werk goed geschiedt, een nauwe relatie tussen de beide figuren ontstaat.

Een goed voorlichtingsrapport is tegenwoordig niet meer denkbaar, wanneer de rapporteur zich niet met zijn gehele persoonlijkheid in de onderzoeksituatie inzet. Het spreekt vanzelf, dat daarbij de mogelijkheid, dat de verdachte juist aan de voorlichter belangrijke gegevens in een sfeer van vertrouwen mededeelt, aanzienlijk toeneemt. Dit noopt de rapporteur om bij de samenstelling van zijn rapport tot een zekere schifting te komen. De gedachte, dat hij als een machine al zijn gegevens achter elkaar in zijn rapport moet zetten, wordt in dit kader volkomen onaanvaardbaar. Terwijl hij enerzijds natuurlijk voor zijn verdachte nimmer verborgen mag houden, dat het de bedoeling is, dat het contact materiaal zal opleveren voor een rapport aan de rechter, zou hij anderzijds op ernstige wijze zondigen tegen een fundamentele eis van het medemenselijk contact, wanneer hij zonder meer ook in diep vertrouwen verstrekte gegevens bekend maakte.

De taak van de voorlichter wordt hierdoor zeker veel moeilijker dan vroeger het geval was. Men zou echter ook kunnen zeggen, dat men vroeger over deze problematiek veel te luchtig is heen gewandeld, en dat men in het algemeen de betekenis van het voorlichtingswerk niet steeds juist heeft begrepen.

Wanneer de voorlichter in een vertrouwelijk contact kennis krijgt van nog niet bekende misdrijven, door de verdachte begaan, zal het niet alleen wenselijk, doch in het algemeen zelfs noodzakelijk zijn, dat hij de verdachte in overweging geeft nu volledig schoon

schip te maken en ook deze feiten aan de rechter-commissaris of de officier van Justitie mede te delen. Verder kan en mag hij naar mijn stellige overtuiging niet gaan. **Wanneer de verdachte dit weigert en de rapporteur geeft buiten hem om deze gegevens toch door, dan schaadt hij op onherstelbare wijze het voor het onderzoek noodzakelijke contact met de verdachte en schaadt hij bovendien het voorlichtingswerk in het algemeen. Voelt een verdachte zich bedrogen door de voorlichtingsambtenaar, dan vergeeft hij dit deze nooit meer en zal hij er stellig ook niet over zwijgen.** Het is daarom ook noodzakelijk, dat de verdachte zich bewust is, dat een voorlichtingsrapport niet meer is een „reclasseringsrapport" in de oude stijl, dat zo sterk de neiging had om alleen de gunstige aspecten naar voren te brengen. Integendeel, het is zijn recht om duidelijk te vernemen, dat de rapporteur krachtens zijn ambtsplicht gehouden is een zo objectief mogelijke voorlichting aan de rechter te verschaffen.

Wanneer men uit dit laatste echter de consequentie trekt, dat alle gegevens, ook de meest vertrouwelijke, zonder meer moeten worden vermeld, dan offert men een grondbeginsel van menselijke verstandhouding op aan een beperkt belang, nl. dat van een goede justitie. Het lijkt mij toe, dat dit een niet toelaatbare inbreuk betekenen zou op die elementen, die het samenleven van mensen mogelijk maken en ten grondslag liggen aan al onze pogingen om van de samenleving een menswaardige en levenswaardige samenleving te maken.

RECTIFICATIE

De directeur van het Nationaal Bureau voor Reclassering maakte er ons opmerkzaam op, dat de prijs van „Patronaat en celbezoek" *f* 0,50 bedraagt in plaats van *f* 1,— zoals in het Maartnummer van ons kaderorgaan was vermeld. Waarvan gaarne nota. U weet, dit boekje is bij genoemd bureau verkrijgbaar. Red.

Bovendien kan ik niet inzien, waarom de objectiviteit van het rapport een volledige vermelding van alle gegevens met zich zou brengen. Er is m.i. een groot verschil tussen een verantwoord samengesteld rapport, dat een duidelijk beeld geeft van de man in zijn omgeving, en een automatische opsomming van hele reeksen gegevens, die meer of minder hierop betrekking hebben. Het geven van een goed en een zo scherp mogelijk beeld zal altijd met zich moeten brengen, dat het ter beschikking staande materiaal wordt geschift. Gebeurt dit niet, dan krijgt men onvermijdelijk een rapport, dat het karakter draagt van het te recht als verouderd beschouwde „feiten-pakhuis".

De selectie der gegevens legt de rapporteurs een buitengewoon zware verantwoordelijkheid op. Ik acht dit echter geen bezwaar, omdat ik dit werk dermate belangrijk acht, dat zij, die het beoefenen, hun verantwoordelijkheid iedere minuut van hun arbeidsleven ten volle zullen moeten beseffen, willen er geen ernstige misgrepen plaats vinden en onherstelbaar onheil worden aangericht.

Wel verre van het geheimhoudingsprobleem t.a.v. de voorlichter als onbelangrijk te beschouwen, zou ik daarom dit vraagstuk willen zien als een van kardinale betekenis. Ik aarzel of deze materie op het ogenblik al rijp is voor een wettelijke regeling m.b.t. het beroepsgeheim. Enerzijds wordt het ontbreken hiervan door vele ambtenaren als een handicap bij hun werk beschouwd; anderzijds echter zou ik mij weinig aangetrokken voelen tot algemene bepalingen m.b.t. een zodanig van geval tot geval wisselende problematiek.

Mijn voorlopige conclusie is derhalve, dat de vraagstukken op het gebied der geheimhouding in de voorlichting allerminst mogen worden gebagatelliseerd, doch dat zij voorwerp moeten uitmaken van diepgaande studie en vergelijking van ervaringen.

G. Th. KEMPE.

GEWETENSCONFLICTEN BIJ VOORLICHTING EN RECLASSERING

Wanneer na de artikelenreeks over dit onderwerp [1]) één ding duidelijk is geworden, dan is het wel, dat hier een uiterst moeilijk probleem ter discussie is gesteld en dat van niemand de „toverformule" te verwachten is, waarmee dit zou kunnen worden opgelost.

Laat mij, ten einde het probleem scherp te omlijnen, vooropstellen, dat niet gesproken wordt over min of meer verwante kwesties, namelijk:

a. mag een reclasseerder, in het bijzonder een voorlichtingsambtenaar, zich tegenover de rechter met een beroep op zijn „ambtsgeheim" verschonen van het geven van getuigenis?
b. is het wenselijk, dat de reclassering inlichtingen aan de rechter kan geven, welke onthouden worden aan de kennisneming door verdachte en/of diens raadsman?

Ook over deze beide kwesties is vaak en veel gediscussieerd in reclasseringskring, er is vóór en tegen aan te voeren, doch zij raken de beginselen van het strafproces en de bestaande toestand zou slechts door uitdrukkelijke wetswijziging veranderd kunnen worden.

Het gaat dus thans alleen om het „gewetensconflict" van de voorlichter, c.q. toezichthouder, aan wie in zijn op vertrouwen berustende relatie met de cliënt (verdachte of voorwaardelijk veroordeelde) feiten ter kennis komen, welke bij rapportering aan de justitie zouden kunnen leiden tot nieuwe vervolging of tenuitvoerlegging van straf.

Er is wel eens getracht hier onderscheid te maken tussen de voorlichter en de reclasseerder [2]): de voorlichter zou geheel objectief en volledig zijn rapport moeten uitbrengen, de toezichthouder heeft een vertrouwensband met zijn cliënt, welke hij niet mag verbreken.

Ik meen, dat dit onderscheid niet opgaat, want de toezichthouder over een voorwaardelijk veroordeelde heeft van de rechter en onder supervisie van het openbaar ministerie de taak, *toe te zien op de naleving van de gestelde voorwaarden,* in de eerste plaats dus het niet opnieuw plegen van strafbare feiten. De toezichthouder zou dus, wel verre van „tipgever" te zijn, zijn plicht verzaken, als hij eenvoudig maar alles verzweeg, wat ten ongunste van zijn cliënt te zijner kennis komt en — als consequentie — dus eigenlijk vervalste gedragsrapporten aan de justitie zou inleveren.

Het conflict is er dus, in optima forma, en het is goed, dat het duidelijk gesteld is en dat ieder, die er in zijn werk mee te maken krijgt, zich daarop bezint.

Moeten wij nu met mej. Rijz concluderen, dat in de relatie reclasseerder-reclassent geen „case-work" mogelijk is? Ik durf mij hierover nauwelijks uit te spreken, omdat ik op het gebied van het case-work maar een beginneling, om niet te zeggen dilettant ben. Maar ik geloof wel, dat mej. Kamphuis — een erkend deskundige! — hierover heel belangrijke opmerkingen heeft gemaakt. Het case-work toch leert iedere maatschappelijk werker, geheel afgezien van de vraag of hij zuiver en alleen vertrouwensman van de cliënt is dan wel tot deze in een bepaalde gezagsrelatie

staat, enkele fundamentele dingen. Dit zijn, naast de „gesprekstechniek" (welke ook voor iedere werker van belang is), de benadering van de medemens als principieel gelijkwaardige en het bieden van hulp, niet in de vorm van „beredderen en bemoederen", maar door stimulering van de in de cliënt zelf levende krachten tot sociale en morele verheffing en met respectering van diens eigen wensen.

Met deze beginselen nu, geloof ik, dat de „gezagsrelatie" tussen reclasseerder en cliënt niet in botsing zal behoeven te komen. Zeker, de toezichthouder moet, als het er op aan komt, zijn cliënt bepaalde handelingen verbieden, althans op de mogelijke consequenties (vervolging, straf e.d.) van die handelingen wijzen, maar hij is zeker niet een stiekeme controleur of stille verklikker van de reclassent.

Bovendien staat de relatie van het begin af aan vast: de voorwaardelijk veroordeelde heeft zwart op wit een vonnis, waarin staat, dat hij bepaalde voorwaarden moet naleven en hij weet, dat een reclasseringsvereniging door de rechter is aangewezen om toe te zien op de naleving dier voorwaarden.

Met mej. Kamphuis zeg ik: laat de toezichthouder toch vooral ook zijnerzijds duidelijke taal spreken en open kaart spelen met de reclassent, opdat deze precies weet, waar hij aan toe is en in hoeverre hij zijn vertrouwen kan schenken.

Wanneer dat vaststaat, dan meen ik, dat we een heel eind verder zijn en het „gewetensconflict" voor de reclasseerder minder benauwend wordt. Misschien wordt de vertrouwensband dan wel eens minder innig dan hij graag zou willen, maar hij staat ten minste eerlijk tegenover de cliënt. Nogmaals: dit geldt net zo goed voor de voorlichtingsambtenaren, die aan de verdachte inlichtingen over diens leven en streven komen vragen voor een rapport *aan de justitie*, als voor de toezichthouder over een eenmaal veroordeelde. Beiden moeten precies vertellen, waar het over gaat en nimmer trachten meer uit de cliënt te „wringen" dan deze uit vrije wil geeft.

Dit betekent niet, dat ik op het standpunt zou staan, dat de rapporteur of ambtenaar te allen tijde verplicht zou zijn, alles „door te geven", wat hij te weten komt. Hij is geen machine, maar heeft zijn eigen critisch vermogen en verantwoordelijkheid. Te zijner kennis kunnen vertrouwelijke mededelingen komen, welke bijdragen tot het beeld, dat hij zich vormt over de persoonlijkheid en tot de uitstippeling van de weg, waarlangs de reclassering zal worden beproefd, maar die heus niet allemaal in „rapporten" behoeven te worden vastgelegd.

Tijdens de verdere bemoeiing zal de cliënt natuurlijk wel eens struikelen, misschien zelfs vallen, maar belangrijker is, dat hij weer opstaat. De reclasseerder moet hierbij alle mogelijke hulp geven — bij het opstaan ten minste — en behoeft werkelijk niet op iedere slak zout te leggen in die zin, dat hij dadelijk klaar staat met officiële rapportering. Wel is het zaak, in twijfelgevallen overleg te plegen met het bestuur van de jegens de justitiële autoriteiten verantwoordelijke vereniging.

Het gaat natuurlijk niet aan, dat de reclasseerder door dik en dun alle misstappen van de reclassent verdoezelt en hem daardoor misschien van kwaad tot erger laat komen.

Ik ben mij er van bewust, dat deze slotbeschouwing ons probleem allerminst heeft opgelost. Vraagt men, wat nu eigenlijk de conclusie is, dan kan het antwoord slechts luiden: doorgaan met van geval tot geval naar beste weten handelen. Een onbevredigende conclusie? Misschien wel.

Eén ding moeten wij echter vooral niet vergeten. Er is in de discussie rond dit gewetensconflict wel eens een tegenstelling gemaakt tussen het belang van de gemeenschap en dat van de reclassent. De practijk leert volgens mijn ervaring evenwel, dat deze belangen heel lang en heel vaak paral-

lel gaan en dat zij slechts zelden recht tegenover elkaar komen te staan. Het belang van de maatschappij immers brengt mee, dat iemand, die zwak staat, een vertrouwensman naast zich heeft, die hem over zijn moeilijkheden heen helpt en dat blijft doen, zolang er uitzicht bestaat op uiteindelijke betere sociale aanpassing, ook al valt er nu en dan eens een spaantje. Het belang van de reclassent anderzijds brengt mee, dat hem een halt wordt toegeroepen, wanneer hij zekere grenzen overschrijdt en een levensgedrag leidt, dat vroeg of laat tot ernstige onmaatschappelijke daden moet voeren.

Het manoeuvreren zal voor de toezichthouder wel eens moeilijk zijn, het stellen van de grens, het doen van de keuze, hoe hij moet ingrijpen, of hij moet signaleren en rapporteren, zal soms zwaar vallen, maar voorshands zie ik niet, dat de goede reclasseerder, die een warm hart aan verantwoordelijkheidsgevoel als gemeenschapsmens paart, hier in gewetensconflicten geraakt, waar hij niet meer uitkomt. Zijn eigen inzicht en gezond verstand, getoetst aan dat van zijn verantwoordelijke bestuur en/of deskundige leider van het toezicht, zal hem van geval tot geval de weg wijzen.

Waarvoor al dit geschrijf dan goed geweest is? Dat wij ons zelf goed bewust zijn van het „dualisme" in de positie van de reclasseerder en *vooral,* dat wij eerlijk staan tegenover de reclassent en hem niet trachten in het jasje van de vertrouwensman feiten of geheimen te ontfutselen, welke wij in het jasje van objectief rapporteur of toezichthouder tegen hem doen gebruiken. Als zowel wij zelf als de cliënten onze positie goed kennen en weten, dan valt het wel mee met de gewetensconflicten, waarvoor wij komen te staan. Dat heeft een langdurige ervaring in het reclasseringswerk mij ten minste in de practijk geleerd.

B. VAN DER WAERDEN.

[1]) Roersch in „Humanitas" Juni-Juli 1951, mr Van Dullemen in id. November 1951, mej. Kamphuis en mej. Rijz in id. Maart 1952. Prof. Kempe in dit nummer.

[2]) O.a. door dr Muller in Maandblad voor Berechting en Reclassering. Aug.-Sept. 1951.

RECLASSERING EN HUMANITAS

In de kringen van onze afdelingsbesturen en reclasseerders duikt telkens weer de vraag op of Humanitas zich in de rij van zelfstandige reclasseringsinstellingen moet scharen dan wel haar arbeid op dit terrein moet onderbrengen bij het Nederl. Genootschap tot Reclassering. Ook wordt er door sommigen voor gepleit de voorlichting geheel in handen te laten van het Genootschap, het toezicht evenwel zelfstandig uit te voeren. Op ons a.s. congres in Arnhem, 26–27 April, wordt dit onderwerp aan de orde gesteld, ter inleiding waarvan onze medewerker Ploeg en v. d. Waerden hieronder in het kort een uiteenzetting van hun standpunt geven.

Red.

Humanitas een zelfstandige reclasseringsinstelling?

Maatschappelijk werk is slechts vruchtdragend te verrichten, indien dat geschiedt op de grondslag van een bepaalde levensbeschouwing. Uitvloeisel van deze overtuiging is de oprichting en instandhouding van verenigingen en instellingen, die zich het verrichten van een onderdeel van het sociale werk ten doel stellen, op de basis van onderscheidene kerkelijke gezindten.

„Humanitas" is tot stand gekomen uit de behoefte om naast de andere instellingen een apparaat te hebben voor het verrichten van maatschappelijk werk op humanistische grondslag.

De boven aangeduide onderscheiding naar geestelijke richting is o.m. waarneembaar op het terrein der reclassering. Het ligt in de lijn van de door ons toegejuichte ontwikkeling, dat „Humanitas" ook zelfstandig als reclasseringsinstelling optreedt en als zodanig erkenning door de Minister van Justitie erlangt.

Tot nu toe werd dit nagelaten, omdat met name de kern van de reclassering: de voorlichtingsarbeid, kwalijk zonder een bezoldigd ambtenarenapparaat kan worden verricht en de middelen daartoe ontbraken.

Het lijkt gewenst, niet langer te wachten, totdat „Humanitas" in staat is, een volwaardig en modern reclasseringsapparaat te scheppen, om althans het celbezoek en de uitoefening van het patronaat ter hand te nemen. Het voorlichtingswerk kan voorlopig aan een andere instelling (het Genootschap tot Reclassering) worden overgelaten. De te vragen ministeriële erkenning zou dus aanvankelijk slechts moeten betreffen het celbezoek en het uitoefenen van toezicht.

Verwacht mag worden, dat onze activiteit op dit gebied niet alleen de behoefte zal doen groeien, maar ook de mogelijkheid zal doen ontstaan om allengs de voorlichtingsarbeid binnen onze bemoeiingssfeer te betrekken. H. PLOEG Jr.

Zelf-doen of in en met het Genootschap?

1. Het gaat er niet om, welke organisatie het reclasseringswerk doet, maar om de hoedanigheid van het werk en de geest, waarmee het verricht wordt.

2. Aan de hoedanigheid van het werk kan iedere versplintering of afscheiding slechts schade en afbreuk doen. Zo is het Genootschap thans doende, een net van leidinggevende ambtenaren voor toezicht en nazorg over het land te vormen; dit zou onmogelijk worden, wanneer een deel van de reclassenten voor het Genootschap wegvalt en Humanitas zou tot een dergelijke uitbouw in het geheel niet in staat zijn.

3. De geest, waarmee het werk verricht wordt, is bij het Genootschap, dat zijn bestuursleden en medewerkers hoofdzakelijk vindt in vrijzinnig-protestantse en humanistische kringen, zeer verwant aan die van Humanitas.

4. Humanitas kan, wanneer het een voldoend aantal mensen levert, die geschikt en bereid zijn tot dit werk, binnen het Genootschap volledig tot haar recht komen, voor wat betreft de reclasseringsbemoeiingen t.a.v. buitenkerkelijken.

5. Humanitas mist de outillage en de middelen om de verantwoordelijkheid te nemen, zelfstandig als reclasseringsinstelling op te treden; gezien de grote taken, welke Humanitas in de korte tijd van haar bestaan op zich nam en de nog grotere taken, welke zij op zich moet en wil nemen — o.a. als voogdijvereniging — zal dit binnen afzienbare tijd ook niet het geval kunnen zijn.

6. Ernstige klachten over de uitvoering van de voor enkele jaren met het Genootschap gemaakte afspraken tot samenwerking hebben het Centraal Bestuur niet bereikt en nimmer is gebleken, dat het Genootschap niet bereid was op onzerzijds geuite wensen in te gaan. B. VAN DER WAERDEN.

INDRUKKEN OVER HET SCHOLINGSWERK IN HET GEWEST NOORD-BRABANT—LIMBURG

In de afgelopen maanden werd in ons gewest van „Humanitas" het scholingswerk ter hand genomen. Het initiatief en de aansporing daartoe gingen uit van het Centraal Bureau. Een min of meer uniform plan werd opgesteld, waarna het van de daarvoor aangezochte afdelingen afhing of men met dit werk een aanvang wilde maken. Het was een experiment, dat, althans voor wat betreft de afdelingen Eindhoven en Tilburg, in elk opzicht geslaagd mag heten. Ook Heerlen, waar de cursus nog niet geheel beëindigd is, zal naar het zich laat aanzien, zich in de rij der tevreden afdelingen scharen.

Het programma omvatte: Huisbezoek, Rapportage, De taak van de Gemeentelijke Dienst voor Sociale Zaken, Moeilijke gevallen en Kinderbescherming.

De centrale opzet van het werk acht ik gelukkig. Enkele punten wil ik hiervoor noemen.

In de eerste plaats kan men op grond van de over het verloop der avonden ingediende rapporten o.m. een vrij goed beeld krijgen van hetgeen in de afdelingen leeft, hoe men over de verschillende problemen denkt en welke verlangens er zijn. Voor de uitbouw van ons werk is dit niet alleen in organisatorisch opzicht belangrijk, maar ook kan dit op den duur ongetwijfeld er toe leiden, dat aan bepaalde aspecten van het maatschappelijk werk, die anders wellicht niet zo naar voren zouden zijn gekomen, aandacht wordt geschonken, hetzij, dat men, gezien de aard en de omvang der vraagstukken, de behoefte gevoelt in brochure-vorm voorlichting op grotere schaal te geven, hetzij dat zodoende eveneens de noodzaak kan ontstaan zich op de naar voren gekomen problemen nader te bezinnen en zijn standpunt dienaangaande te formuleren.

Dit is naar mijn stellige overtuiging geen overdreven toekomstverwachting. De cursisten zullen dit zeer zeker mogelijk kunnen maken.

In de tweede plaats zal door deze

stimulans bevorderd worden, dat in de afdelingen eerder dan tot dusver het geval was, het scholingswerk ter hand zal worden genomen.

Bovendien wordt een aantal onderwerpen gekozen, die enerzijds ook voor „beginners" aantrekkelijk zijn, doch anderzijds ook voor „meer gevorderden" aantrekkingskracht kunnen hebben, te meer omdat de inleidingen bedoeld zijn als inleiding tot een gesprek en dus de discussie het belangrijkste deel van de avond moet vormen, waarin deze laatste categorie de kans heeft het goede verloop der gesprekken te bevorderen.

Ten slotte ontstaat op deze manier een ledenkring, die een zelfde „ondergrond" heeft, waarmede men wellicht ook in de keus van de artikelen in onze tijdschriften rekening kan houden, waardoor de scholing m.i. een nog aantrekkelijker aspect krijgt.

Toch blijft er ondanks de centrale opzet nog een belangrijke taak voor de afdelingen over, daar zij uiteindelijk voor de organisatie ter plaatse verantwoordelijk blijven. Voorts zal men, daar het aantal deelnemers beperkt moet blijven, opdat het gesprek zo algemeen mogelijk wordt, een zekere selectie moeten toepassen, hetgeen vaak een moelijke opgave kan zijn.

De ervaring heeft dan ook al geleerd, dat deze twee factoren een onmisbare voorwaarde vormen voor het welslagen van een cursus.

De noodzaak van het scholingswerk, dat in politieke partij en vakbeweging zijn nut heeft bewezen, zal men ook in onze vereniging niet betwisten. Het spreekt vanzelf, dat de scholing er niet op gericht is amateurs te kweken, die het werk nu ook wel kunnen gaan doen. De cursisten hebben juist het besef gekregen, waarlijk meer dan voordien, dat men op dit terrein niet voorzichtig genoeg kan zijn. Natuurlijk is het verworven inzicht practisch van gewicht, maar, daar lang niet ieder tot practisch werk zal worden geroepen, is het daarenboven van grote betekenis, dat onze vereniging leden telt, die toch van de noodzaak van dit werk doordrongen zijn. Deze leden zullen door hun toewijding „Humanitas" tot misschien nog geen grote, maar in elk geval wel sterke, gezonde organisatie maken.

Ook is gebleken, dat de cursisten hetgeen hun verteld werd, goed in zich hadden opgenomen. In de loop der cursus bleek bijv., dat men doordrongen was van het feit dat, wat eerst zo totaal vanzelfsprekend scheen, zulks in het geheel niet behoefde te zijn, zodat men niet meer direct met zijn oordeel klaar stond.

Ook heeft men stellig geleerd, dat het karakter der hulpverlening gericht moet zijn op het zelfstandig maken van de in nood verkerende mens.

Kenmerkend voor het succes der cursus is zeker het feit, dat van verloop der deelnemers geen sprake is geweest. Er was juist een toeloop te constateren, die nog groter geweest zou zijn, indien men niet er van teruggeschrokken was er ineens midden in te vallen.

De discussie was eerst dan goed algemeen, indien men zijn oordeel moest geven aan de hand van een sprekend, goed voorstelbaar practijkgeval. Dit is misschien een aanwijzing om in de toekomst bij de voorbereiding van een nieuwe reeks hiermede rekening te houden. De deelnemers moeten zoveel mogelijk zelf aan het werk gezet worden. Daartoe zal ook meer overleg wellicht tussen inleider en cursusleider, indien mogelijk, gewenst zijn.

Voor zover ik kan nagaan, is de waardering voor dit initiatief algemeen en hoopt men, dat deze reeks door een nieuwe gevolgd zal worden. Juist omdat onze vereniging nog zo jong is, kan ook op dit gebied baanbrekend werk gedaan worden.

Moge ook het scholingswerk alle aandacht krijgen, die het verdient en dus die plaats in onze organisatie gaan innemen, waarop het uit hoofde van zijn betekenis voor het welzijn onzer vereniging aanspraak heeft.

P. v. 't HOFF.

VOOR PLEEGOUDERS, OVER PLEEGKINDEREN

Het is een van de taken ener voogdijvereniging om goede, geschikte pleeggezinnen te zoeken en deze gezinnen op hun moeilijke taak voor te bereiden. Iedere vereniging heeft zo haar eigen methode om nieuwe pleeggezinnen te ontdekken en deze in te lichten aangaande datgene, wat van hen verwacht wordt en wat zij kunnen verwachten van de vereniging.

De voogdijvereniging „Humanitas" heeft nu een kleine brochure uitgegeven, bedoeld voor aanstaande pleegouders. Zeer in het kort kan men hierin lezen over de pleegkinderen, wie zij zijn; over de pleegouders en over de vereniging. Zeer duidelijk worden enkele voorwaarden opgesomd, waaraan een gezin moet voldoen om als pleeggezin te kunnen fungeren. En ten slotte wordt iets verteld over de maatschappelijke werkster, de schakel tussen pleeggezinnen en voogdijvereniging.

Dit kleine boekje wordt opgevrolijkt door geestige tekeningen. Belangstellenden voor het drukwerkje kunnen zich wenden tot het Centraal Bureau.

M. ROOD–DE BOER.

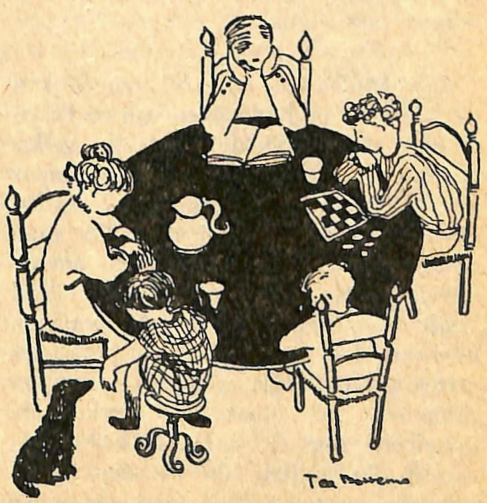

Bijzondere jeugdzorg

Rede van D. Q. R. Mulock Houwer, Directeur van de Opvoedingsinstelling „Zandbergen" te Amersfoort, uitgesproken op het jeugdcongres van de Partij van de Arbeid op Zaterdag 15 Maart te Haarlem.

Wat wij in Nederland onder Kinderbescherming verstaan, is maar een deel van de zorg voor kinderen in nood. Het heeft in hoofdzaak betrekking op de justitiële kinderbescherming, nl. dat wat civiel- en strafrechtelijk gedaan kan worden op grond van onze kinderwetten. Deze dateren van 1901, werden toegepast in 1905 en brachten een grote vooruitgang. Zij stimuleerden het practisch initiatief en brachten verschillende overheidsinstanties op het gebied der kinderbescherming.

Thans, een halve eeuw later, weten wij maar al te zeer, dat de kinderwetten niettegenstaande de aangebrachte wijziging en aanvulling een te nauwe basis vormen voor hulpverlening aan de jeugd in nood. De bemoeiing geschiedt in den regel te laat en er gebeurt zeer weinig om te verhinderen, dat een gezin wordt opgebroken door het weghalen der kinderen.

Opvallend is het verschil van denken en handelen op het gebied van de lichamelijke en dat van de geestelijke volksgezondheid. Elk normaal denkend mens zou het onzinnig en verkwistend vinden als we alsmaar hospitalen zouden gaan bouwen in moerassige gebieden om de bevolking van malaria af te helpen. Wat heeft een dergelijk bouwen voor zin, evenzeer het uitbreiden van het leger artsen en verpleegsters, als men door het draineren van moerassige streken de oorzaken van de malaria kwijt kan raken? Zo logisch als we denken en handelen op het gebied der lichamelijke volksgezondheid, zo onlogisch doen we op het terrein der geestelijke.

Negen tiende van onze bedreigde verwaarloosde en misdadige jeugd is in sociaal opzicht malariapatiënt, als gevolg van het leven in maatschappelijke moerasgebieden. Nooit is een definitieve verbetering te bereiken door alleen maar aandacht te geven aan curatieve maatregelen.

Verbetering van onze gezins- en gestichtsverpleging — hoe dringend noodzakelijk op zich zelf — kan ook geen uitkomst brengen.

Men heeft te onderscheiden: algemene en bijzondere jeugdzorg. De eerste omvat de zorg voor de jeugd door de ouders, de scholen, de vrije jeugdvorming, spel en sport. De tweede is gekenmerkt door speciale hulpverlening als de aard van het kind dat vraagt of de moeilijkheden in of door het gezin.

De bijzondere jeugdzorg bestrijkt een wijder gebied dan dat van de justitiële kinderbescherming, want in het eerste geval gaat het er niet om of hulp verleend wordt op de basis der kinderwetten, maar wel of hulp nodig is en gebracht moet worden. Het gaat er niet om of een kind in conflict komt met de politie, baldadig is of anderszins, maar wel of het gezin voldoende geholpen wordt als ze moeilijkheden hebben met de opvoedings- en verzorgingstaak.

Het is zonder meer duidelijk, dat hoe beter de algemene jeugdzorg is, hoe kleiner en meer gespecialiseerd de bijzondere jeugdzorg moet worden. Ten onzent mankeert nogal eens wat aan die specialisatie. De mogelijkheden tot hulpverlening zijn veel te gering en er is een ontstellend gebrek aan medisch-opvoedkundige bureau's, aan bureau's voor voorlichting in zake gezins- en levensmoeilijkheden, er wordt te weinig steun

gegeven aan het clubhuiswerk voor de asphaltjeugd.

Hoe groot is die nood? Per jaar vraagt een leger van 27.000 kinderen onze aandacht. Kinderen, die het slachtoffer zijn van economisch slechte omstandigheden thuis, disharmonische huwelijken, onmacht en onwaardigheid van hun ouders. Als u een sprekend beeld wilt hebben dan zegt het u misschien iets, dat in Nederland drie kinderen per uur de aandacht vragen om dringend geholpen te worden of wel 72 per etmaal.

Ruim 12.000 kinderen zijn per jaar betrokken bij echtscheidingen, meer dan 3000 moeten hun gezin verlaten, daar de ouders bij beschikking van de rechtbank van het ouderlijk gezag ontheven of er uit ontzet worden, 3700 worden als natuurlijke kinderen geboren, 1500 worden onder toezicht gesteld, 5000 komen in contact met de rechtbank en meer dan 1000 vragen de aandacht van Gemeentelijke Sociale Diensten.

Hoeveel van deze ellende had vermeden kunnen worden, indien hulpverlening tijdig was gegeven? Nu is het merkwaardig, dat juist in die kringen, waar men altijd luide spreekt over de heilige rechten van het gezin, de grootste weerstand geboden wordt als men die tijdige hulp verlenen wil. Men verwijt ons dan — wanneer we op de taak van de overheid in dezen wijzen — dirigisme, perfectionisme en bij voorkeur staatssocialisme.

De behandeling van de Pleegkinderenwet in de Staten-Generaal is daarvan een triest voorbeeld. Door het drijven van de K.V.P. en de A.R. zien we wijzigingen aangebracht in het ontwerp, waardoor 10.000 kinderen niet de bescherming krijgen, die sociaal gezien noodzakelijk was. Het betreft hier in hoofdzaak kinderen, die om welke redenen dan ook, afgeschoven worden door de eigen ouders en vooral ook door ongehuwde moeders. De veranderingen in het ontwerp werden in het bijzonder gebaseerd op de onaantastbaarheid van de rechten der ouders. En dat niettegenstaande de bekendmaking van een reeks wantoestanden in zake de verzorzing en opvoeding van deze niemandskinderen. Leuze en daad dekken elkaar geenszins. Wat blijft er over van het gezin als kerncel der samenleving, indien we moeten constateren, dat van de 37.000 Nederlandse kinderen, die niet in eigen milieu vertoeven, van de R.K. kinderen zich 78.2 % in gestichten bevindt en van de N.H. 54.5 %?

Bepalen we onze aandacht bij de 20.000 voogdijkinderen, dan blijkt, dat van de R.K. kinderen van 0—6 jaar 61 % in gestichten vertoeft, van de Protestanten 49 %, en dat alles, terwijl het thans vaststaat, dat de gestichtsverpleging voor deze leeftijdsgroep als niet gunstig moet worden beschouwd. Van de kinderen van de schoolplichtige leeftijd (6—14 jaar) bevindt zich van de R.K. kinderen 70 % in gestichten, van de Protestanten 53 %. Het is zonder meer duidelijk, dat hier iets niet klopt en we met groot wantrouwen tegenover al die leuzen moeten staan.

Schiet het preventieve werk tekort, het curatieve, zowel de gezins- als de gestichtsverpleging is evenmin op peil, noch technisch, noch paedagogisch, noch organisatorisch. Het gevolg is: geldverspilling, ondoelmatige werkwijze en wat veel erger is, dat de kinderen niet die opvoeding krijgen, die zij krachtens hun behoeften en moeilijkheden nodig hebben om tot betere sociale heraanpassing te komen.

Organisatorisch gezien, is het een onverantwoordelijke toestand, dat ongeveer 900 gemeenten als uitvloeisel van onze armenwetten de zorg hebben voor 16.000 kinderen, waarvoor een centraal leiding- en toezichtgevend orgaan ontbreekt. Het is moeilijk te verdedigen, dat in inrichtingen van de justitiële kinderbescherming, d.w.z. voor de bedreigde en verwaarloosde jeugd, ongeveer een kleine 1000 open plaatsen zijn aan te wijzen, terwijl aan de andere kant er een gebrek aan ruimte is voor zwakzinnige en psychopathische kinderen.

Het is zakelijk moeilijk te verdedigen, dat het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen in zijn 27 kam-

pen en internaten (V.B.S.) per jaar ongeveer 1500 kinderen verzorgt op rijkskosten, terwijl voor de zwaardere gevallen der justitiële kinderbescherming door dezelfde overheid alleen maar een subsidie betaald wordt, sinds kort aangevuld met suppletiegaranties van de gemeente. Het is onverdedigbaar, dat niettegenstaande we ongeveer een 400 verenigingen en stichtingen kennen, een behoorlijk differentiatieplan ontbreekt. Uitermate onzakelijk moet het worden geacht, dat drie ministeries (Justitie, Binnenlandse Zaken en Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen), los naast elkaar werkzaam zijn op het gebied der bijzondere jeugdzorg, waarop ze direct en indirect bemoeienis hebben met ruim 55.000 kinderen, zonder dat gewerkt wordt op de basis van een nationaal plan en met het gemis aan centrale richtlijnen.

Mede daaraan is het te danken, dat het personeelskader niet op peil is, en van een functionele verhouding van hulpverlening aan het gezin, gezins- en gestichtsverpleging weinig terechtkwam. Het is een wildgroei, waaraan de laatste jaren veel gedaan is ter verbetering zowel door het georganiseerd particulier initiatief binnen het kader der kinderbescherming als door de verschillende overheidsdiensten. Nog nooit zijn er in de geschiedenis van de bijzondere jeugdzorg zoveel wetsherzieningen op stapel gezet als in de periode 1947—1952. Nog nooit is het particulier initiatief zo actief geweest. Maar al die activiteit zal ten slotte verzanden na invoering van partiële verbeteringen, wanneer er niet een centraal orgaan komt van overheidswege om leiding te geven, te stimuleren en te controleren.

Geleide kinderbescherming zij onze leuze. Niet in die zin, zoals onze tegenstanders het ons gaarne aan willen smeren, dat de overheid de opvoeding in handen neemt, maar wel zó, dat aan het particulier initiatief breed baan wordt gegeven, doch de overheid enerzijds de middelen geeft om die ontwikkeling te bevorderen, anderzijds eisen stelt. Dan pas kan het preventieve werk werkelijk starten en de curatieve zorg zich daar doelmatig bij aansluiten.

Door het instellen van een centraal orgaan voor alle jeugdzorg kunnen ettelijke doublures en overlappingen worden vermeden. Kan de bijzondere jeugdzorg worden een tak van maatschappelijke zorg, die uitgaat van de noden der jeugd en de gezinnen om te komen tot een organisatie met een behoorlijke apparatuur om die nood te voorkomen en efficiënt op te vangen.

De Partij van de Arbeid zal in haar program moeten opnemen, dat de bijzondere jeugdzorg volkszaak is. Binnen onze partij zullen we dan ook een studie- en voorlichtingscentrum stichten ten dienste van onze partijgenoten, die zitting hebben in Gemeenteraden, Provinciale Staten en Staten-Generaal. Wij zullen ook de jongeren in het werk der bijzondere jeugdzorg moeten betrekken, want het is geen strijd vóór, maar mét en dóór de jeugd.

* * *

BESCHOUWING OVER HET JEUGDCONGRES VAN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

op 14 en 15 Maart, te Haarlem

Ieder uwer, die het probleem van de jeugd in deze tijd ter harte gaat, zal kennis hebben genomen van de verslagen, welke in de verschillende dag- en weekbladen over het op 14 en 15 Maart jl. te Haarlem gehouden jeugdcongres zijn gepubliceerd. Een uitvoerige beschrijving van hetgeen besproken is, volgt hier derhalve niet. Ter opfrissing van uw geheugen moge evenwel dienen, dat op dit congres vier inleiders het woord hebben gevoerd.

Prof. dr W. Banning plaatste de jeugd van heden tegen de achtergrond van onze huidige geïndustrialiseerde massa-maatschappij met haar gevaarlijke tendenzen van vervlakking, gemakzucht en genotzucht, welke het noodzakelijk maken met kracht te arbeiden aan de vorming van de jonge mens, opdat deze zich meer verantwoordelijk zal gaan gevoelen en zich beter zal voorbereiden op zijn taak als arbeidskracht, als ouder, als bewust staatsburger en opdat hij zich een eigen houding zal kunnen veroveren ten aanzien van de diepe levensvragen, waar tegenover elk mens zich gesteld ziet.

Professor Banning verzette zich met klem tegen de houding van romantisch pessimisme, die in sommige kringen wordt aangenomen. Onze geïndustrialiseerde massa-maatschappij, of liever de industrialisatie heeft voor tallozen, die daartoe voordien de tijd en de kracht niet hadden, de weg naar de cultuur ontsloten.

Jan Peters gaf in een uitvoerig en gedocumenteerd betoog een uiteenzetting betreffende de taak van de vrije jeugdvorming, waarbij hij een reeks van wensen uitte met betrekking tot de opleiding van de jeugdleider, de sociale positie van de beroepsjeugdleider, zijn toekomstmogelijkheden. Verder hield de heer Peters een vurig pleidooi voor meer speelruimten, meer clubhuizen, meer vacantiemogelijkheden, meer leeszalen, allemaal verlangens, waarop bij voortduring de aandacht moet worden gevestigd. Internationaal jeugdverkeer en in verband daarmede allerlei reisfaciliteiten, vonden in hem een uitstekend pleitbezorger.

De heer Kupers had ook een hele verlanglijst, zowel wat betreft de lichamelijke opvoeding op de scholen (beter en meer gymnastiekonderwijs), als wat de sportbeoefening betreft. Het is een realiteit, dat de sportbeoefening, doch vooral het gaan zien van sportmanifestaties een steeds groter plaats in onze samenleving gaan innemen. Sportbeoefening is een vrije-tijdsbesteding van voortreffelijke kwaliteit en zij dient dan ook bevorderd te worden. Daardoor zal tevens de passieve sportiviteit in de vorm van „oorverdovend gehuil in de stadions en de sensatiekoppen in de krant" worden teruggedrongen. Doch dan is het ook nodig, dat er gelegenheid wordt geschapen voor actieve vrijetijdsbesteding, dus meer speeltuinen, meer sportvelden, meer sportgebouwen, meer zwembaden.

De heer D. Q. R. Mulock Houwer appelleerde aan het geweten van de leden der Partij van de Arbeid door hen er op te wijzen, dat in Nederland een leger van ongeveer 37.000 kinderen niet

in eigen milieu vertoeft. De socialistische beweging heeft zich tot nu toe niet intensievelijk met het probleem van de bijzondere jeugdzorg beziggehouden. Voor het verleden begrijpelijk, er stonden zo vele andere dringende punten op het programma, doch in onze naoorlogse verhoudingen dient ook de Partij van de Arbeid doelbewust te streven naar verbetering van deze jeugdzorg. Als voornaamste lacunes noemde de heer Mulock Houwer het ontbreken van een nationaal plan ter voorkoming en ter bestrijding van onaangepast gedrag van jeugdigen, doch ook van ouders ten opzichte van hun kinderen. Vooral het preventieve werk dient met kracht ontwikkeld te worden. Het Nederlandse gestichtswezen worstelt om een nieuwe vorm. De leuze is differentiatie, doch het einddoel is nog verre. De gezinsverpleging is onvoldoende ontwikkeld. Men bedenke, dat van de 37.000 niet thuis vertoevende kinderen slechts 32 % in pleeggezinnen worden verzorgd, daarentegen 68 % in inrichtingen.

Het is de diepe overtuiging van de heer Mulock Houwer, dat deze ongunstige verhouding van gezins- tot gestichtsverpleging niet bestendigd behoeft te blijven, indien eerlijk alle pogingen in het werk werden gesteld pleeggezinnen te zoeken voor die kinderen, die om geen enkele reden in een inrichting verpleegd behoeven te worden.

Nodig is, zo betoogde de heer Mulock Houwer, geleide, bijzondere jeugdzorg in die zin, dat het particulier initiatief primair blijft, doch de overheid dwingende eisen stelt, opdat het werk aangepast zal kunnen blijven aan nieuwe inzichten en een doelmatig opheffen van de jeugdnood.

En ten slotte: wat een versnippering van krachten, zowel in de particuliere sector – er zijn bijna 400 verenigingen, die zich met voogdij- en regeringspupillen bezighouden, totaal een 20.000 kinderen –, als ook op het gebied der overheidsbemoeiingen, waar zich vier ministeries op de een of andere wijze met jeugd dienen bezig te houden, t.w. het ministerie van Binnenlandse Zaken (armenzorgkinderen), het ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid (lichamelijk en geestelijk gehandicapte kinderen), het ministerie van Justitie (verwaarloosde en delinquente jeugd) en het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen (sociaal labiele jeugd en vrije jeugdvorming).

Geen wonder, dat alle inleiders hebben gepleit voor één overheidsorgaan, onder welks supervisie al het jeugdwerk – zowel het bijzondere als het algemene – zal moeten worden verricht. Men kan er dan nog over twisten of dit een ministerie moet zijn, bijgestaan door adviescolleges, of een raad voor jeugdzaken of een andere vorm. Doch er kome coördinatie.

Tot zover de inleiders, wier stellingen te voren aan de congresgangers waren toegezonden samen met een Handvest voor Jeugd en Jongeren, waarin de bovengenoemde wensen en nog verschillende andere, o.a. verlenging van de leerplicht tot 16 jaar, zijn neergelegd.

En nu de reacties van de congresgangers.

Ieder, die optreden in het openbaar als een onaantrekkelijke bezigheid mijdt, moet wel getroffen zijn geworden door het feit, dat een leger van voornamelijk jeugdige discussianten het spreekgestoelte heeft beklommen, om daar óf stokpaarden te berijden, óf korte (soms ook wel lange) inleidingen weg te geven, óf ook wel vragen te stellen. Er was veel, dat uitstekend ongezegd had kunnen blijven, doch er waren verschillende opmerkingen, waaruit helder begrip bleek, bereidheid tot aanpakken, aanvaarding van verantwoordelijkheid.

Als critiek werd gehoord, dat het leger – bij aanvaarding van internationale verplichtingen is het militaire apparaat nu eenmaal een noodzakelijk kwaad – de kadervorming in het leger en de democratisering daarvan onvoldoende aandacht hadden gehad. Een ander punt was, dat naar veler mening het woonprobleem juist voor de

jonge gezinnen op een jeugdcongres had moeten worden aangeroerd.

In alle dag- en verschillende weekbladen is betoogd, welk een verblijdend initiatief de Partij van de Arbeid heeft genomen door aan de jeugd en haar problemen een geheel congres te wijden. Deze opmerking moge hier worden herhaald, want het is ongetwijfeld uitermate belangrijk zowel naar buiten, doch vooral ook voor de partijleden zelf, dat de jeugd in haar totaliteit op deze wijze in het middelpunt van de belangstelling heeft gestaan. Het Handvest voor de Jeugd zal de Partij tot richtsnoer moeten dienen bij het ijveren voor verbetering en verdieping van de jeugdzorg in het algemeen. Wij kunnen er niet anders dan blij om zijn.

Ten slotte nog een persoonlijke opmerking. Het moet mij van het hart, dat ik zo gaarne had gezien, dat dit congres wat meer stijl had gehad in hetgeen ons ter opluistering werd geboden. Ik dacht, dat A.J.C. en Partij tot prestaties van hoger kwaliteit in staat waren.

P. G. PRINS.

EEN BELANGRIJK RAPPORT

Slotbeschouwing

In een drietal artikelen trachtte ik de betekenis van het rapport van de Commissie Overwater (re-organisatie van het rijks- tucht- en opvoedingswezen en wijziging van de Strafkinderwet) te schetsen.

Veel belangstelling vroeg ik van de lezer, maar ik herhaal, dit rapport is deze belangstelling meer dan waard.

In de kringen der kinderbeschermers is zeer grote belangstelling te constateren en bijna alle vaktijdschriften publiceren uitvoerige beschouwingen.

De lezer zal zich herinneren, dat ik voor het door de Commissie gebodene grote waardering heb, maar dat ik op een enkel punt critiek uitoefende.

Men weet, dat ik met nadruk stelde: het is dringend gewenst, dat de leeftijd, beneden welke een kind niet strafrechtelijk mag worden vervolgd, worde bepaald op 14 jaar.

Met genoegen las ik, dat een zoveel gezag hebbende figuur als mej. mr dr Hudig, kinderrechter te Rotterdam, tot dezelfde conclusie kwam. Ten zeerste hoop ik, dat dit denkbeeld, als de minister van Justitie niet zelf met een dergelijk voorstel komt, door een lid der Tweede Kamer in een amendement zal worden omgezet.

Met mej. Hudig teken ik ook protest aan tegen een ander denkbeeld van de commissie. Dit betreft het *hoger beroep*.

Het is voor het rechtsbewustzijn van het Nederlandse volk van geweldige betekenis, dat het weet, dat er altijd de mogelijkheid is om van een beslissing van een lagere rechter in beroep te komen bij een hogere rechter. Deze gedachte ligt zozeer verankerd en is voor het gevoel van rechtszekerheid van zo grote betekenis, dat naar mijn mening geen enkele aantasting van dit recht in overweging kan worden genomen. Welnu, de commissie wil dit recht in enig opzicht aantasten. Zij stelt nl. voor om in geval van teruggave, berisping en

boete tot een bedrag van ten hoogste 5 gulden het hoger beroep niet meer mogelijk te maken.

Volkomen ben ik het met de commissie eens, dat bij het toepassen van de maatregel „teruggave" of bij het opleggen van de straffen „berisping en boete tot ten hoogste 5 gulden", de kans, dat de justitiabele in hoger beroep gaat, uiterst gering is. Evenwel, het niet of heel weinig gebruik maken van een recht, wettigt niet de neiging om dus dat recht maar af te schaffen.

Met mej. Hudig houd ik dus vast aan dit recht en ik hoop, dat de minister dit voorstel niet zal overnemen. Mocht de minister dit wel doen, alweer ik hoop, dat de Kamer zal blijven vechten voor het behoud van dit „heilig recht".

In het verslag van de Commissie — men leze toch dit verslag! — wordt uitvoerig gehandeld over het hoger beroep in kinderstrafzaken, men overwoog alle hoger-beroepzaken (kinderzaken) te doen behandelen door één gerechtshof, maar hoe belangwekkend deze beschouwingen ook mogen zijn, aangezien ze niet tot het doen van bepaalde voorstellen hebben geleid, behoeven ze niet verder behandeld te worden.

Op een zeer belangrijk voorstel dient nog de aandacht gevestigd te worden. De commissie wenst, dat de kinderrechter voortaan niet alleen de misdrijven, begaan door kinderen, zal behandelen, maar ook de *overtredingen*. De bedoeling is dus, alle kinderrechtspraak te concentreren in handen van de kinderrechter. Dit voorstel heeft heel veel aantrekkelijks. De kinderrechter, de gespecialiseerde rechter, krijgt een totaal werkterrein en de kantonrechter, die niet gespecialiseerd is, trekt zich terug. Natuurlijk, er zijn ook enkele bezwaren. Moet niet gevreesd worden, dat als al die kleine overtreders voor de kinderrechter moeten verschijnen, het begrip „kinderrechter", men vergeve de uitdrukking, gaat devalueren?

Aan deze opmerking zij nog toegevoegd: Is het werkelijk nodig, dat zovele overtredingen tot vervolging aanleiding geven? Kan dit niet op andere wijze gespeeld worden?

Ik geloof, dat door voorwaardelijk-niet-vervolgen, mits dit middel met veel oordeel des onderscheids wordt toegepast, heel veel bereikt kan worden en dus vervolging kan worden voorkomen. Het gaat hier om een toepassing van mogelijkheden. Laat men de mogelijkheden zien en durven-

Over vervolging gesproken, de commissie stelt voor, dat bij misdrijven de officier van Justitie alleen tot vervolging kan overgaan, wanneer hij daartoe gemachtigd is door de kinderrechter. Eigenlijk is het jammer, dat een dergelijke bepaling noodzakelijk is. Moest niet kunnen worden uitgegaan van de overtuiging, dat ook een officier van Justitie tot oordelen bevoegd is?

Of er bij de rechtelijke ambtenaren veel animo zal bestaan om op deze wijze de functie van officier in kinderstrafzaken te vervullen, kan ik niet voldoende beoordelen. Wel weet ik, dat ik met waardering terugdenk ook aan officieren van Justitie, die ik bij de kinderrechtspraak mocht ontmoeten.

Al besteedde ik veel aaandacht aan dit belangrijke rapport, uitputtend is ook mijn behandeling niet. Er zou nog veel meer gezegd kunnen worden, maar... de lezer heeft zelf ook een taak. Dat hij leze en studere.

Alleen nog deze opmerking. De voorstellen van de commissie Overwater kunnen niet los gezien worden van de voorstellen van de commissie Lamers (voorstellen tot reorganisatie van de Voogdijraad).

Misschien zal de lezer zich herinneren, dat ik aan deze voorstellen indertijd enige beschouwingen heb gewijd en mijn vreugde over het verschijnen van deze voorstellen uitsprak.

Tussen het werk van deze twee commissies is veel samenhang te bespeuren. Of alles zal verwezenlijkt worden, och, deze vraag is niet met ja of neen te

beantwoorden. De minister van Justitie zal, waarschijnlijk, spoedig komen met enige voorstellen betreffende de reorganisatie van de voogdijraden. Wat deze voorstellen precies zullen inhouden, ik weet het niet, maar het feit, dat er voorstellen komen, is van veel betekenis.

Met dankbaarheid mag worden geconstateerd, dat er op het ministerie van Justitie een andere wind waait dan vóór 1940. Er gebeurt nu wat. Wie kennis neemt van het verslag van de 7e afdeling over het jaar 1951 zal, dit nogmaals, met grote voldoening constateren.

De 7e afdeling is dynamisch geworden!

Toen het huidige hoofd van de 7e afdeling werd benoemd, heb ik enige critiek doen horen. Het verheugt me, dat ik nu, na enige jaren, me verplicht voel te schrijven, dat ik eerbied heb voor de werkkracht van de 7e afdeling.

De Pleegkinderenwet, de „Echtscheidingswet" — hulde aan mevr. Ploeg—Ploeg voor haar betoog in de Tweede Kamer — de herziening van het civiele kinderrecht van 1947, de voorstellen van de commissie Lamers en de commissie Overwater en dan misschien nog over enige tijd voorstellen ten opzichte van het onmaatschappelijke gezin, het is een uitgebreide lijst.

Er leeft wat, het is een genoegen op het terrein van Jeugdland werkzaam te zijn.

Samenvattend: hulde aan de commissie Overwater en... mijn critiek is slechts bedoeld als uiting van waardering.

Met kracht wordt gewerkt op het gebied van de kinderbescherming, ook door *ons* „Humanitas". P. C. FABER.

INLEIDINGEN OVER FIGUREN

ROND HET STRAFPROCES

De Directeur van het Criminologisch Instituut aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, prof. Kempe, verzocht ons mede te delen, dat de zgn. Mei-reeks van het Instituut in samenwerking met de Juridische Faculteit der Studenten, dit jaar gewijd zal zijn aan verschillende figuren, die een rol spelen in het *strafproces.*

Op *Donderdag 1 Mei* spreekt mr Th. Semeijns de Vries van Doesburgh, officier van Justitie te Rotterdam, over: Het werk van de officier van Justitie; *Donderdag 8 Mei* houdt prof. dr R. Grassberger, hoogleraar in de Criminologie aan de Universiteit van Wenen, een voordracht over: Enige aspecten van het werk van de rechter-commissaris; mej. mr Estella Simons, advocate te Utrecht, zal op *Donderdag 15 Mei* de taak van de strafpleiter belichten, terwijl op *Vrijdag 23 Mei* mr A. M. Baron van Tuyll van Serooskerken, president van de arrondissementsrechtbank te Haarlem, de reeks zal afsluiten met een lezing over: De rechter in het strafproces.

Alle voordrachten worden gehouden in de grote collegezaal van het Botanisch Laboratorium, LangeNieuwstraat 106, Utrecht, (van het Centraal Station te bereiken met buslijn 8) en vangen aan te 8 uur precies. In verband met aanwezigen van buiten de stad eindigen de voordrachten te 10 uur precies.

Toegangskaarten, à *f* 1,50 voor de gehele reeks, zijn van 10 April af verkrijgbaar op het Criminologisch Instituut, Trans 12, tel. 10761, Utrecht, en worden op schriftelijk of telefonisch verzoek gaarne toegezonden.

HULPVERLENING AAN ALCOHOLISTEN

I

Reeds in oude tijden merkte men op, dat er mensen waren, die op vreemde wijze op alcoholhoudende dranken reageerden. We kunnen er overal over lezen. Een van de oudste verhalen vinden we in de Bijbel, waar we zien, hoe Noach na de zondvloed een wijngaard plantte en zich bedronk, wat leidde tot dat wonderlijke conflict, waarbij een van zijn zoons werd vervloekt.

We kunnen uit dit verhaal van alles leren. Hoe het gebruik van alcoholhoudende dranken van alle tijden is en onder allerlei omstandigheden plaats vindt, hoe de mens ontremd raakt en redeloos handelt (lag Noach niet naakt in zijn tent?), hoe dat alles zijn weerslag heeft op de samenleving (het conflict met de zoon, die er om lachte).

Wie van u weet niet andere voorbeelden te noemen? Alcohol loopt als een fel gekleurde draad door het patroon van het leven der mensheid. Zij maakt zieken! En deze zieken noemen we „alcoholisten", mensen, die dreigen geestelijk en lichamelijk onder te gaan. Niet alleen zij, doch ook hun omgeving wordt geschaad. Altijd zijn er stemmen over opgegaan. Hier zien we de alcohol aanbevolen en bezongen, daar wordt er tegen gewaarschuwd. Een jaargang van uw tijdschrift zou niet genoeg zijn om hiervan een overzicht te geven.

Het is de grote verdienste van mannen in het einde van de 18e eeuw, dat zij de aandacht hebben gevestigd op de funeste gevolgen van het alcoholmisbruik. Hieruit is o.a. de geheelonthoudingsbeweging ontstaan. Zij opende de ogen voor het lijden, dat het alcoholmisbruik veroorzaakte en beval afschaffing aan van alle gebruik.

Hiermede is echter de mens, die lijdt aan alcoholisme, niet geholpen, ten minste zolang de gedachte van geheelonthouding niet algemeen ingang heeft gevonden.

Voor de hulp aan de alcoholpatiënt dienen o.a. de consultatiebureau's voor alcoholisme. Deze voorzien in medische zowel als maatschappelijke hulp.

De medicus op het bureau onderzoekt de patiënt lichamelijk, zowel als geestelijk en behandelt hem, of verwijst hem daartoe naar een instelling of inrichting, welke voor hem geschikt is. De sociaalwerkenden, onder wie gediplomeerde verpleegsters zijn, gaan na, wat er in maatschappelijk opzicht moet gebeuren en verlenen zoveel als nodig en mogelijk is hulp en steun.

Alcoholisten kunnen allerlei moeilijkheden hebben door hun gedrag. Zij verontrusten hun gezin en omgeving, hebben kwesties met werkgevers, zij brengen hun financiën in disorde, soms plegen zij onregelmatigheden, komen tot onzedelijk gedrag enz., enz. en daarom is een consultatiebureau ingesteld op het voorzien van alle hulp, die met deze moeilijkheden samenhangt, en verricht het sociaal werk op elk gebied.

Velen, die lijden aan de kwaal van te veel drinken, te moeten drinken, of die abnormaal op een geringe hoeveelheid drank reageren, schamen zich er voor en willen het verbergen. Veel families gaan hieronder gebukt en durven met hun leed niet voor de dag te komen.

Dit is een houding, die uit de wereld moet, omdat zij gevaarlijk en schadelijk is en aanleiding tot onnodig leed. En zeker, omdat de alcoholpatiënt, die als hij geholpen wil worden, kan herstellen.

Het is aan allen, die zich voor hun medemens verantwoordelijk gevoelen, en sporen van alcoholisme tegenkomen, te wijzen op de instanties, die het middel tot herstel kunnen geven.

H. J. KRAUWEEL,
Directeur Medisch Consultatie-Bureau voor Alcoholisme, A'dam.

a. **Het lot der blinden.** Wij ontvingen van de Uitgeverij La Rivière en Voorhoeve ter bespreking het boek „Zo zien wij het leven" door J. H. G. v. d. Meij.

In dit boekje zijn een 16-tal korte bijdragen opgenomen van mannen zowel als vrouwen, die door het gebrek van hun gezichtsvermogen in het maatschappelijk leven zeer gehandicapt zijn. Het boekje heeft ten doel de lezer er van te doordringen, dat onze blinde medemens, zij het met veel opoffering, in staat is door eigen activiteit in zijn levensonderhoud te voorzien.

Deze bijdragen zijn alle doortrokken van een positief christelijke levensbeschouwing, doch zij leren o.i. ook aan de mensen, die tot de kring van „Humanitas" horen, op welke wijze men voor deze zo zwaar gehandicapte medemensen werk kan verrichten.

Wij kunnen dan ook degenen onder onze lezers, die zich voor de problematiek van de blinde interesseren, het lezen van dit boekje van harte aanbevelen. Het is ongetwijfeld een belangrijke bijdrage om ons inzicht te verrijken en om te komen tot een volledige gelijkwaardige behandeling van de blinde en de ziende mens.

*

b. **Leed van vluchtelingen.** Een boekje met schrijnende inhoud, is getiteld: Het Vluchtelingenprobleem in West-Duitsland en samengesteld door prof. dr P. J. Bouman, dr G. Beijer en J. J. Oudegeest.

Wie gelegenheid heeft van de inhoud van dit boekje kennis te nemen, zal begrijpen voor welke geweldige problemen West-Duitsland zich gesteld ziet. Vele millioenen, weggesleurd uit streken, waar ze eeuwen gevestigd waren, verblijven thans in een voor hen geheel vreemde omgeving, onder omstandigheden, welke een aanklacht vormen tegen onze samenleving.

Wanneer hier niet radicaal wordt opgetreden, zullen deze broeinesten, haarden van ontevredenheid blijven en t.z.t tot uitbarstingen aanleiding geven, waarvan wij nog geen flauw vermoeden hebben.

Men krijgt enig idee van de omvang van het vraagstuk, wanneer men zich voor ogen stelt, dat het aantal vluchtelingen ongeveer 18 % van de gehele bevolking van West-Duitsland uitmaakt.

*

c. **Oudelieden-zorg.** De ouderen onder ons zullen zich nog wel herinneren, dat, toen zij nog heel jong waren, de ouderdom in die dagen, d.w.z. de dames en heren tussen 50 en 70 jaar, zich uitte, vooral bij wat men toen noemde „de gezeten burgerij" in deftige kleding, een grote snor, een mooie baard, een hoog gesloten japon en een statige gang.

De opa's en oma's van thans kleden zich even jeugdig als hun kinderen, doen mee aan de „Vierdaagse" en willen niet weten van het feit, dat ze in de winter van hun leven zijn aangekomen.

Maar.... alle gekheid op een stokje, de oudeliedenzorg is een probleem, dat in toenemende mate onze belangstelling vraagt, waarom dan ook „Humanitas" zich in de komende tijden met deze zaak ernstig zal bezig houden.

In dit verband wil ik de aandacht vestigen op een onlangs verschenen boek, getiteld „Als de zon ter kimme neigt", met als ondertitel „Ouderdomsproblemen" en geschreven door dr A. L. Vischer. In dit boek van meer dan 250 bladzijden, worden de meest uiteenlopende vraagstukken, welke met het probleem van de oudedag te maken hebben, op lezenswaardige wijze beschreven en toegelicht. Hier en daar is het boek, dat uit het Duits is vertaald, wel een beetje vervelend, doch als geheel genomen geeft het een interessant beeld van de zorgen en moeilijkheden, waarmede allen, die ouder worden, op den duur te maken krijgen. De schrijver is als stadsgeneesheer verbonden aan het Tehuis voor Ouden van Dagen te Basel en heeft dus wel de gelegenheid gehad de vele facetten, die het vraagstuk van het ouder worden met zich meebrengt, te bestuderen.

MEYER DE VRIES

* * * * * * *

EEN NIEUWE RUBRIEK

„Humanitas" als vraagbaak

Bij velen van ons, die als maatschappelijk werker of medewerker voor problemen komen te staan die het werk ons stelt, rijzen vragen, zowel over practische uitvoering als principiële opzet. Ook uit besprekingen in scholingsbijeenkomsten vloeien ze voort — en naar aanleiding van artikelen. Misschien wilt u iets weten over de bevoegdheden van een gezinsvoogd, over de organisatie van de gezinsverzorging, over tehuizen voor ouden van dagen, over een bepaling uit de Armenwet. Misschien ook over de voor- en nadelen van adoptie, het bezoeken van ouders aan kinderen waarover ze geen ouderlijke macht meer uitoefenen, over huisbezoek en rapportage. Over de nazorg voor debielen en over instellingen, die u bij uw werk kunnen helpen — en over vele, vele andere zaken.

Het is de bedoeling dat het Centraal Bureau, met medewerking van de landelijke sectiebesturen, in deze rubriek zal trachten u op uw vragen antwoord te geven indien u deze aan ons toezendt. Zal trachten — of het ook steeds tot uw tevredenheid zal gelukken? De toekomst moge het leren!

Wellicht geheel ten overvloede zij nog opgemerkt dat suggesties over de wenselijkheid een bepaald onderwerp in ons kaderblad aan de orde te stellen bij de redactie een open oor vinden.

M. DIJKSTRA

* * * * * * *